

Memòria

**GRHAD – GRUP DE RECERCA HISTÒRIA,
ARQUITECTURA I DISSENY
(2014 SGR 749)**

1.	Presentació del GRHAD	3
2.	Membres del GRHAD	3
3.	Projectes del GRHAD	4
	3.1 Gaudí a París l'any 1910	4
	3.1.1 Publicacions	4
	3.2 La Mansana de la Discòrdia	4
	3.2.1 Exposicions	5
	3.2.2 Seminaris	5
	3.2.3 Congressos	5
	3.2.4 Publicacions	5
	3.2.5 Premsa	6
	3.3 Can Feu	7
	3.3.1 Publicacions	7
	3.3.2 Premsa	7
	3.4 Casa Gralla	8
	3.4.1 Exposicions	8
	3.4.2 Seminaris	8
	3.4.3 Publicacions	8
	3.4.4 Premsa	9
	3.5. Projecte de dinamització de la Catedral de Vic	9

1. Presentació del GRHAD

El Grup de Recerca Emergent Història, Arquitectura i Disseny (**GRHAD**) es va crear l'any 1998 dins de l'àrea de Composició Arquitectònica. El grup el va dirigir el Dr. Alberto Estévez des dels seus inicis fins l'any 2013, quan la **Dra. Judith Urbano** va agafar el relleu. Justament en aquest moment, la UIC, universitat molt jove (nascuda al 1997), va voler donar una embranzida a la recerca, a través d'un concurs intern de projectes de recerca. Un cop consolidats els Graus, Postgraus i Màsters, van engegar la convocatòria interna de projectes recerca per a investigadors novells amb avaluació externa de l'AGAUR (Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i Recerca). Dels 6 grups de recerca que van presentar projecte, van guanyar dos, d'entre els quals el GRHAD, amb el projecte *La Mansana de la Discòrdia*, amb una dotació econòmica de 10.000 euros per desenvolupar el projecte presentat.

Dins el grup, i al llarg dels anys, s'hi han llegit 30 tesines de màster i treballs de recerca per a l'obtenció de la suficiència investigadora o DEA, i 9 tesis doctorals. Actualment n'hi ha 4 en curs.

2. Membres del GRHAD

La investigadora principal és la Dra. Judith Urbano Lorente, degana de la Facultat d'Humanitats. Els membres i col·laboradors del grup provenen, en gran part, de la mateixa UIC, però també d'altres universitats catalanes (UB, UdG), de la resta de l'estat (UAH), i de l'estranger (UPVD):

1. Dra. Judith Urbano Lorente (UIC-Humanitats)
2. Dra. Marta Crispí Cantón (UIC-Humanitats)
3. Dra. Esther Belvís Pons (UIC-Educació)
4. Dr. Joan Molet Petit (UB)
5. Dr. Sergio Fuentes Mila (UB)
6. Dra. Assumpta Dangla Ramon (Museu de l'Estampació de Premià de Mar)
7. Dr. Àlvar Saez Puig (UdG)
8. María José Díez Chueca (UIC-School of Architecture)
9. Aina Garcia Andreu (UIC-School of Architecture)
10. Manel Arenas Vidal (UIC-School of Architecture)
11. Aleix González Campaña (Associació Cultural Can Feu)
12. Dr. José Juan Barba (UAH)
13. Dr. Alexandre Charrett (Universitat de Perpinyà-Via-Domitia)
14. Dr. Esteve Castañer Muñoz (Universitat de Perpinyà-Via-Domitia)

3. Projectes del GRHAD

Dins l'activitat del grup de recerca s'han treballat diversos projectes, amb l'eix comú de l'anàlisi de la història, l'arquitectura i el disseny de moments concrets, objectes singulars i personatges rellevants de la història de l'art i l'arquitectura, així com exposicions, dinamitzacions de visites d'espais patrimonials i culturals i museografia.

3.1 Gaudí a París l'any 1910

El títol explicita l'exposició que Gaudí va fer a París l'any 1910, on el projecte de recerca pren com a part essencial la recreació de la mostra a París amb les fotografies originals i reproduccions a partir dels antics clixés de l'Arxiu Mas. Recordar les imatges i les peces que van trobar els visitants parisencs al 1910, i mostrar el ressò a la premsa d'època tant catalana com francesa, són els dos eixos principals que articulen l'exposició. Una exposició que tracta de recompondre el que va ser aquell fet cultural que podia haver suposat l'expansió del pensament arquitectònic de Gaudí a tota Europa, però que finalment només va tenir l'impacte natural a la premsa d'època, en bona part a conseqüència de la despreocupació del propi Gaudí en la preparació de l'exposició. Celebrada en motiu de l'any Gaudí 2002 a la Universitat Internacional de Catalunya fruit d'un projecte no-competitiu d'1.000.000 de pessetes.

3.1.1 Publicacions

Catàleg de l'exposició:

- BASSEGODA, J.; ESTÉVEZ, A. T.; RELIQUET, P.; URBANO, J.. *Gaudí a París l'any 1910*. Edició: Judith Urbano. Any: 2002. ISBN: 0-930829-57-3.

3.2 La Mansana de la Discòrdia

L'objectiu del projecte presentat, "La Mansana de la Discòrdia", era investigar les cinc cases que formen la mansana, no solament les tres modernistes, justament per veure les diferències (o discòrdies) en els estils, que van ser contemporanis els uns amb els altres. La segona, l'ús de la paraula mansana, perquè Ildefons Cerdà, en la seva obra *Teoria General de la Urbanització*, de 1867, ja dedicava tres pàgines a la justificació etimològica d'aquest terme com una denominació derivada del llatí *mansio*, *-onis*, que significa 'habitació', 'casa'; així, quan es van ser poblant els municipis es va usar la paraula mansana per denominar a un grup de masies o cases. Més endavant, i capritxosament, es va canviar la "s" per la "z" en llengua castellana. No obstant això, sabem que l'ús en castellà de la paraula "manzana" i la seva correspondència amb la fruita (la poma), ens permet jugar amb la història mitològica de la poma daurada de les noces de Tetis i Peleu, que va ser llançada per la deessa de la Discòrdia i que va donar lloc a la guerra de Troia. Projecte competitiu presentat en convocatòria interna a la UIC però avaluat en convocatòria externa per AGAUR (2013-2015).

3.2.1 Exposicions

- URBANO LORENTE, JUDITH - Obra exposada. *La Mansana de la Discòrdia*. Descripció: Exposició que mostra les troballes del projecte de recerca sobre aquest tema. Any: 2015.

3.2.2 Seminaris

- URBANO LORENTE, JUDITH. *La Mansana de la Discòrdia, el modernisme com a transgressió a la regularitat de l'Eixample, naixement d'un projecte. La Mansana de la Discòrdia*. Any: 2015. País: Espanya.
- BARBA, JOSÉ JUAN. *Reformes urbanes. Espai privat vs. públic vs. privat. De Barcelona a Hong Kong*. Any: 2015. País: Espanya.
- CARABÍ BESCÓS, GUILLEM. *Cinc reformes d'edificis al Passeig de Gràcia: una lectura. La Mansana de la Discòrdia*. Any: 2015. País: Espanya.
- LÓPEZ PÉREZ, FÀTIMA. *Ornamentació a la Mansana de la Discòrdia: diversitat d'interpretacions decoratives*. Any: 2015. País: Espanya.
- DÍEZ CHUECA, MARÍA JOSÉ; BORRELL ESCUDÉ, MARIOLA. *Els mestres d'obres de la Mansana de la Discòrdia. La Mansana de la Discòrdia*. Any: 2015. País: Espanya.
- URBANO LORENTE, JUDITH. *Cinc cases, cinc clients. La Mansana de la Discòrdia*. Any: 2015. País: Espanya.
- ARENAS VIDAL, MANEL. *La línia amb memòria. La discòrdia dibuixada*. Any: 2015. País: Espanya.

3.2.3 Congressos

- URBANO LORENTE, JUDITH; CARABÍ BESCÓS, GUILLEM; LÓPEZ PÉREZ, FÀTIMA. *La Mansana de la Discòrdia: un projecte per a un grup de recerca interdisciplinari*. II Congrés Internacional Coup de Fouet. Any: 2015.
-

3.2.4 Publicacions

- URBANO LORENTE, JUDITH. *La Mansana de la Discòrdia, el modernisme com a transgressió a la regularitat de l'Eixample, naixement d'un projecte. La*

- Mansana de la Discòrdia*. Editorial: Grup de Recerca Història Arquitectura i Disseny. Any: 2015. Pàgs: 8-11. ISBN: 978-84-608-2168-7.
- BARBA, JOSÉ JUAN. *Reformes urbanes. Espai privat vs. públic vs. privat. De Barcelona a Hong Kong*. Editorial: Grup de Recerca Història Arquitectura i Disseny. Any: 2015. Pàgs: 12-39. ISBN: 978-84-608-2168-7.
  - CARABÍ BESCÓS, GUILLEM. *Cinc reformes d'edificis al Passeig de Gràcia: una lectura. La Mansana de la Discòrdia*. Editorial: Grup de Recerca Emergent Història, Arquitectura i Disseny. Any: 2015. Pàgs: 40-55. ISBN: 978-84-608-2168-7.
  - LÓPEZ PÉREZ, FÀTIMA. *Ornamentació a la Mansana de la Discòrdia: diversitat d'interpretacions decoratives*. Editorial: Grup de Recerca Emergent Història, Arquitectura i Disseny. Any: 2015. Pàgs: 56-69. ISBN: 978-84-608-2168-7.
  - DÍEZ CHUECA, MARÍA JOSÉ; BORRELL ESCUDÉ, MARIOLA. *Els mestres d'obres de la Mansana de la Discòrdia. La Mansana de la Discòrdia*. Editorial: Grup de Recerca Emergent Història, Arquitectura i Disseny. Any: 2015. Pàgs: 70-85. ISBN: 978-84-608-2168-7.
  - URBANO LORENTE, JUDITH. *Cinc cases, cinc clients. La Mansana de la Discòrdia*. Editorial: Grup de Recerca Història Arquitectura i Disseny. Any: 2015. Pàgs: 86-93. ISBN: 978-84-608-2168-7.
  - ARENAS VIDAL, MANEL. *La línia amb memòria. La discòrdia dibuixada*. Editorial: Grup de Recerca Història Arquitectura i Disseny. Any: 2015. Pàgs: 94-103. ISBN: 978-84-608-2168-7.

3.2.5 Premsa

Es llisten a continuació els links que relacionen els diferents mitjans de comunicació on apareix el projecte:

- http://www.ara.cat/cultura/Mansana-Discordia-arquitectura-iconica-lettre_0_1498050220.html
- <http://www.aldia.cat/arts/noticia-casa-lleo-morera-acull-exposicio-inedita-lilla-discordia-leixample-20151228145736.html>
- <http://www.btv.cat/btvnoticies/2016/01/06/exposicio-mansana-discordia/>
- http://cadenaser.com/emisora/2016/01/07/radio_barcelona/1452181172_574603.html
- <http://www.elperiodico.com/es/noticias/barcelona/detras-las-paredes-mansana-discordia-donde-esta-casa-batllo-casa-amatller-lleo-morera-4763886>
- http://cat.elpais.com/cat/2016/01/24/cultura/1453657837_686606.html

- <http://www.sumandohistorias.com/a-fondo/la-mansana-de-la-discordia/>
- http://www.artnouveau.eu/ca/news_unique.php?newsid=202ca&id=0
- <http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/933016-beneida-discordia.html>
- <https://labcnmodernista.wordpress.com/2016/03/15/judith-urbano-haviem-de-fer-una-exposicio-molt-senzilla-pero-que-a-la-vegada-expliques-tot-i-fos-molt-visual/>
- <http://www.lavanguardia.com/edicion-impresa/20160407/40943561530/la-discordia-admirada.html>
- <http://www.metalocus.es/en/news/la-mansana-de-la-discordia-modernism-transgression>

3.3 Can Feu

Veritables joies del nostre passat han estat enderrocades durant els últims anys. El Castell de Can Feu de Sabadell n'és un clar exemple: construït en el 1885 sobre una masia del segle XVIII, va restar en bones condicions fins la mort del seu propietari l'any 1924. El castell és la segona icona més representativa de la ciutat. El projecte de recerca vol mostrar la història del Castell de Can Feu i del seu propietari, el noble il·lustre pròcer català en Josep Nicolau d'Olzina i de Ferret. En curs.

3.3.1 Publicacions

- URBANO, JUDITH; GONZÁLEZ, ALEIX, DVD *Can Feu i l'últim Olzina*, Associació Cultural Can Feu, 2014.
- GONZÁLEZ CAMPAÑA, ALEIX. URBANO LORENTE, JUDITH. IBÁÑEZ FUENTES, MARTA. *Can Feu i les imatges del record*. Editorial: Associació Cultural Can Feu. Any: 2016. ISBN: 978-84-617-5004-7.

3.3.2 Premsa

Es llisten a continuació els links que relacionen els diferents mitjans de comunicació on apareix el projecte:

- <http://www.elpuntavui.cat/ma/article/2-societat/5-societat/810855-les-claus-del-llegat-del-darrer-olzina.html>
- <http://www.diaridesabadell.com/el-llibre-de-can-feu-i-les-imatges-del-record/>
- <http://www.isabadell.cat/barris/el-bosc-i-el-castell-de-can-feu-eren-el-gran-aparador-de-sabadell/>
- <http://www.uic.es/ca/noticies/es-presenta-el-llibre-can-feu-i-les-imatges-del-record>

3.4 Casa Gralla

La Casa Gralla va ser una de les més admirades de Barcelona per l'ornamentació escultòrica renaixentista que des del segle XVI n'embellia la façana. No va salvar-se del declivi en els darrers temps en mans de la noblesa ni de l'enderroc, tot i que la façana va estar a punt de mantenir-se com a entrada monumental del carrer Duc de la Victòria. L'exposició *La casa Gralla. El periple d'un monument* es va realitzar al Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MUHBA), a la Capella de Santa Àgata i feia un recorregut per la història de la casa, l'enderrocament, i les diferents reconstruccions dutes a terme a finals del segle XIX i a finals del segle XX, fins la declaració del pati de la casa Gralla com a bé cultural d'interès local (2016).

3.4.1 Exposicions

- URBANO LORENTE, JUDITH - Obra exposada. *Casa Gralla*. Descripció: Exposició que mostra la riquesa decorativa de la Casa Gralla del segle XVI i el seu enderrocament al segle XIX. S'expliquen les vicissituds que van patir les seves restes fins avui. Any: 2016.

3.4.2 Seminaris

- URBANO LORENTE, JUDITH. *Presentació de la Casa Gralla*. Lloc: MUHBA. Any: 2016.
- GARRIGA, JOAQUIM. *La casa Gralla i la introducció de l'arquitectura renaixentista a Barcelona*. Lloc: MUHBA. Any: 2016.
- URBANO LORENTE, JUDITH. *Les vicissituds de la casa Gralla*. Lloc: MUHBA. Any: 2016.
- MOLET, JOAN. *El Renaixement com a font d'inspiració en l'arquitectura barcelonina des del temps del Romanticisme fins al Noucentisme*. Lloc: MUHBA. Any: 2016.
- BRACONS, JOSEP. *La casa Padellàs, edifici viatger*. Lloc: MUHBA. Any: 2016.

3.4.3 Publicacions

- URBANO LORENTE, JUDITH. *Nuevas aportaciones sobre la fachada y el patio de la Casa Gralla*. Matèria: *Revista d'art*. Any: 2014. Número: 8. Pàgs: 157-168. Agència d'impacte: Carhus plus+. Índex d'impacte: 0.0. DOI: B-14481-2002.

- URBANO LORENTE, JUDITH. *Porxos d'en Xifré. Joies del barroc*. Editorial: Enciclopèdia Catalana S.A.. Any: 2015. Pàgs: 336-341. ISBN: 978-84-412-2421-6.
- URBANO LORENTE, JUDITH. *Casa Gralla. Joies del barroc*. Editorial: Enciclopèdia Catalana S.A.. Any: 2015. Pàgs: 24-25. ISBN: 978-84-412-2421-6.

3.4.4 Premsa

Es llisten a continuació els links que relacionen els diferents mitjans de comunicació on apareix el projecte:

- <http://revistes.ub.edu/index.php/materia/article/view/11682/14515>
- <http://www.nuvol.com/entrevistes/la-casa-gralla-un-edifici-moltes-histories/>
- <http://www.elperiodico.com/es/noticias/barcelona/edificios-viajeros-barcelona-4998011>
- http://ccaa.elpais.com/ccaa/2016/04/17/catalunya/1460918761_350740.html
- <http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/960846-el-misteri-de-la-casa-gralla.html>

3.5. Projecte de dinamització de la Catedral de Vic

Projecte no competitiu de 10.000 euros per dinamitzar la visita a la catedral (2017-2018). Bàsicament el projecte es basa en els següents punts (en curs):

- a. Definició del circuit de visita de la catedral de Vic amb els continguts específics als diferents punts que la conformen
- b. Definició de la museografia dels espais expositius
- c. Proposta d'activitats complementàries fruit de la recerca realitzada.
- d. Edició d'un llibre monogràfic de la Catedral de Vic i una guia.